

A KADRO

Eğitim Kurumları

BAKIRKÖY

İletişim Adresi

Cevizlik Mahallesi İstanbul Cad.
Mor Sümbül Sokak No. 25
Bakırköy / İstanbul
Tel (Pbx): 0 (212) 542 30 00
E-mail: info@akadroegitim.com

www.akdrue.com

Yazar

Serhat ŞENDİLMEN
Soner CEYLAN

Grafik Tasarım

Sima HEDAYATİ

Baskı

BASKI & CİLT- BULUT DİJİTAL MATBAA SAN.TİC.LTD.ŞTİ.
Musalla Bağları Mh. Inciköy Sk. No.1/A Selçuklu/KONYA
KTB Sertifika No: 48120

Bu eserin yayın hakkı A Kadro Özel Eğitim Hizmetleri Ticaret Anonim Şirketi'ne aittir.
İzinsiz kopya edilemez, çoğaltılamaz kısmen de olsa yayınlanamaz.

ÖN SÖZ

Bu notların ilk versiyonu sınava bir ay kala çocuğuna hastanede refakat etmek zorunda olan bir öğrencimiz için yazılmıştı. “Rüzgar gibi geçti” yazmıştım o fotokopinin üzerine. Sonra yıllar için paylaştıkça, işe yaradıkça geri dönüşlerle gelişti. Bu notlar, canlı, capcanlı notlardır.

KPSS ve Kurum sınavlarına çok az kala yapılacak son tekrar notlarıdır.

Mülakata hazırlanırken tüm bilgileri kafadaki kitabı sıralamayla tekrar edebileceğin hatırlatmalardır.

Sevgili öğrenciler,

Sınava giderken dahi bu notları okuyabilirsiniz.

Ama daha da önemlisi kimliğinizi ve sınav başvuru belgenizi götürmeyi unutmayın. Otobüste de unutmayın.

Sınavda soruları doğru okuyun. Okuma yazması olmayan sınava girmesin.

Verdiğiniz cevapları, optik okuyucuya işaretlerken dikkatli olun ve zamanı iyi değerlendirin.

Stres yapıp kaderinizi telaşlandırmayın. Sakin olun, cool olun.

Not: Bu kısa özet notları, yeterince ders çalışanlar içindir. Yeterince ders çalışmadıysan, notları okurken notların üzerinde uyuyup kalmadıysan bu notların kafanı iyice karıştırması gibi yan etkileri olabilir.

“Hakkınızı helal edin, hatalar bizim, başarı sizindir.”

Serhat ŞENDİLMEN

A KADRO EĞİTİM KURUMLARI

“

Türkiye Devletinin şeklinin Cumhuriyet olduğu ilk kez 1921 Anayasa'sında düzenlemiştir.

“

1961 Anayasası insan haklarına dayalı devlet ibaresini taşımakta iken 1982 Anayasası döneminde insan haklarına saygılı devlet halini almıştır.

“

Milliyetçilik ibaresi Anayasal sisteme ilk kez 1924 Anayasası'nda 1937 yılı değişikliği ile dahil oldu. Bu ibare 1961 Anayasası'nda milli devlet, 1982 Anayasası'nda Atatürk Milliyetçiliği halini aldı.

“

Başlangıç ilkeleri kesinlikle Anayasa'nın ilk üç maddesi değildir. Bu nedenle başlangıç ilkeleri değiştirilebilir. Başlangıç ilkeleri ilk kez 1961 Anayasası ile kabul edilmiştir ve anayasa metnine dahil kabul edilmektedir. Anayasa metnine dahil olmayan husus madde kenar başlıklardır.

“

Anayasanın 1. Maddesi gereğince Türkiye Devleti bir Cumhuriyet'tir.

“

Anayasanın 2. Maddesi gereğince Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik, ve sosyal bir hukuk devletidir.

“

Anayasanın 3. Maddesi gereğince Türkiye Devleti ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür, Dili Türkçedir. Bayrağı şekli kanunda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır. Milli marşı İstiklal Marşıdır. Başkenti Ankara'dır.

“

Adil Yargılanma Hakkı 1982 Anayasasında 2001 yılında yapılan Anayasa değişikliğiyle getirilmiştir.

“

Devletin dini İslam dır ibaresi 1928 yılında anayasamızdan çıkarılmış laiklik ilkesi 1937 yılında anayasamıza girmiştir.

“

Din ve vicdan hürriyeti mutlak değildir ancak ibadet hürriyeti anayasa madde 14 ile sınırlandırılmıştır.

“

Sosyal devlet ilkesine yer veren ilk Anayasa 1961 Anayasa'sıdır

“

Anayasa ile yargısal denetim dışında bırakılan işler şunlardır:

- Yüksek Askeri Şura'nın terfi işlemleri ile kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma işlemleri
- Hakimler savcılar kurulunun meslekten çıkarma dışındaki kararları
- Silahlı kuvvetler mensuplarına verilen disiplin cezaları
- Yüksek seçim kurulu kararları
- Sayıştay kararları
- Kamu görevlileri hakem kurulu kararları
- Milletlerarası antlaşmalar
- Olağanüstü hal Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri
- Spor Tahkim Kurulu Kararları
- Yüksek Hakem Kararları

“

Kanunlar ile yargısal denetim dışında bırakılan işleri yazınız.

- Yargıtay başkanlar kurulu kararları
- Danıştay başkanlar kurulu kararları

“

Her ne kadar Sayıştay kararları anayasa ile yargı denetimi dışında bırakılmış olsa da bu kararlara karşı 3 tür başvuru mevcuttur. Ancak bu başvurular yine Sayıştay'a yapıldığı için yargı denetimi olarak değerlendirilmemektedir. Söz konusu başvurular ve süreleri şunlardır:

- Temyiz → 60 gün
- Karar düzeltme → 15 gün
- Yargılamanın yenilenmesi → 5 yıl

“

Kamu görevlilerine verilen uyarma ve kınama cezaları 2010 yılı anayasa değişikliği ile yargısal denetime açılmıştır.

“

Vatandaşlıktan çıkarma ile ilgili işlemlere karşı yargı yolunun kapatılamayacağı isim belirtmek suretiyle açıkça anayasada yer almaktadır.

“

Seçimlerde vatandaşların oy kullanıp kullanmama konusunda serbest olması, herhangi bir baskı ve zorlamaya maruz kalmamasına seçimlerin serbestliği denir

“

Seçimlerin serbestliği ilkesine 1987 yılında anayasanın 175. maddesi ile şöyle bir istisna getirilmiştir. Halkoymasına, milletvekili genel ve ara seçimlerine ve mahalli genel seçimlere iştiraki temin için, kanunla para cezası dahil gerekli her türlü tedbir alınır.

“

Seçmenlerin kendi temsilcilerini araya başka seçmenler girmeden doğrudan seçebilmelerini öngören sisteme tek dereceli sistem adı verilir ve ilk kez 1946 yılı seçimleri ile uygulanmıştır.

“

Açık sayım ve döküm ilkesi ilk kez 1950 yılı seçimlerinde uygulanmıştır.

“

Vatandaşların herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın oy hakkına sahip olmasına genel oy adı verilir.

“

Seçimlerde Oy Kullanamayanlar

- 18 yaşından küçükler
- Türk vatandaşı olmayanlar
- Askeri öğrenciler
- Silah altında bulunan er ve erbaşlar
- Taksirli suçlar hariç hükümlüler
- Sandık seçmen listesine kayıtlı olmayanlardır

Taksirli suçlardan hüküm giyenlerin, tutukuların ve yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının oy kullanma hakkına sahip olduğu unutulmamalıdır.

“

Seçimlerin yargı organının gözetim ve denetimi altında yapılacağı ilkesine yer veren ilk anayasa 1961 anayasasıdır ve yargı organıyla kastedilen yüksek seçim kuruludur.

Seçimin başlangıcından bitimine kadar her türlü yolsuzluk, şikayet, itiraz, inceleme ve kesin karara bağlama görevi ve seçim çevreleri ile bu seçim çevrelerinden çıkarılacak milletvekili sayısını belirleme yetkisi YSK'ya aittir. Kararları kesindir. Bu kararlar aleyhine başka bir mercie başvurulamaz. Yüksek seçim kurulu Anayasada yasama bölümünde düzenlenmiştir.

Yüksek seçim kurulu 7 asıl 4 yedek olmak üzere 11 üyeden oluşur. Bu üyelerden 4 asıl 2 yedeği Yargıtay tarafından 3 Asıl 2 yedeği Danıştay tarafından seçilmektedir.

“

Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. (2004 değişikliği) Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. (2010 değişikliği ile eklendi)

Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. (2010 değişikliği ile eklendi)(Pozitif ayrımcılık ilkesi)

“

Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılma kriterleri ve anayasal sisteme giriş tarihleri:

- Ancak kanunla sınırlandırılabilir (1961-1982)
- Sınırlama anayasanın sözüne ve ruhuna aykırı olamaz (1961-1982)
- Sınırlama sadece anayasada belirtilen özel sebeplere bağlı olarak yapılabilir. (1961-1982)
- Sınırlama hakkın özüne dokunamaz (1961-2001)
- Sınırlama demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmalıdır (1982)
- Sınırlamalar laik Cumhuriyetin gereklerine aykırı olamaz (2001)
- Sınırlamalar ölçülülük ilkesine aykırı olamaz (2001)

Anayasal sistemimize 1971 yılında giren Genel sınırlama sebepleri 2001 yılında anayasal sistemimizden çıkarılmıştır.

“

Savaş, seferberlik veya olağanüstü hâllerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek ve ölçülülük ilkesine uygun olmak kaydıyla tüm temel hak ve özgürlüklerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilir veya bunlar için Anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir.

Ancak şunu belirtmekte de fayda var ki her ne olursa olsun Anayasa'nın 15. maddesinde yer alan çekirdek haklara hiçbir şekilde dokunulamayacaktır.

Dokunulamayacak haklar şunlardır;

- Savaş hukukuna uygun fiiller hariç Yaşama hakkı
- Kişinin maddi ve manevi bütünlüğü
- Kimsenin din, vicdan, düşünce açıklamaya zorlanmaması
- Suç ve cezaların geçmişe yürütülememesi
- Suçluluğu mahkeme kararı ile sabit oluncaya kadar kimsenin suçlu sayılamaması

“

Vatandaş ULUSLARARASI CEZA DİVANI'na taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere suç sebebiyle yabancı bir ülkeye verilemez.

“

Yasama organının anayasaya aykırı olmamak şartıyla dilediği konuda dilediği kadar ayrıntılı biçimde düzenleme yapabilmesine yasamanın genelliği adı verilir.

“

Yasama organının bir konuyu doğrudan doğruya, araya başka bir organın işlemi girmeksizin düzenleyebilmesine yasamanın asilliği bir diğer ifade ile ilk-elliği adı verilir

“

Kanun önerme yetkisi milletvekillerine aittir. Kanun önerilerinin görüşülüp kabul edilebilmesi için gereken Toplantı yeter sayısı üye tamsayısının 1/3' ü, Karar yeter sayısı toplantıya katılanların salt çoğunluğudur. Bu sayı hiçbir şekilde üye tam sayının 1/4'ünün 1 fazlasından yani 151'den az olamaz.

“

Genel kurulda kabul edilen teklifler KANUNLAŞIR ve yayınlanması için Cumhurbaşkanına gönderilir. Cumhurbaşkanı kabul edilen kanunları 15 gün içinde yayımlar veya aynı sürede geri gönderebilir. Cumhurbaşkanı kanunu geri gönderirse ve TBMM üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyuyla aynen kabul ederse Cumhurbaşkanı yayımlamak zorundadır. TBMM kanunda yeni bir değişiklik yaparsa, Cumhurbaşkanı değiştirilen kanunu tekrardan meclise gönderebilir. Cumhurbaşkanının kanunları kısmen geri gönderme yetkisi yoktur, kısmen dahi uygun bulmasa tamamını geri göndermek zorundadır. Ancak TBMM geri gönderilen metnin sadece uygun bulunmayan kısımlarını görüşebileceği gibi tamamını da görüşebilir.

Kanunlar Resmî Gazete'de yayımlandıktan sonra yürürlük kazanırlar. Aksine bir hüküm yoksa kanunlar yayımlandıkları gün yürürlüğe girer. TBMM Genel Kurulu tarafından reddedilen teklifler red tarihinden itibaren aynı yasama dönemi içinde 1 TAM YIL geçmeden yeniden verilemez. Bir yasama döneminde kanunlaşmayan teklifler KADÜK (hükümsüz) olur.

“

Aşağıdaki işlemlerin meclis tarafından şekli kanunla yapıldığına yani parlamento kararı biçiminde yapılmadığına çok dikkat edilmelidir:

- Genel ve özel af ilan etmek
- Uluslararası antlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak
- Para basılmasına karar vermek
- Bütçe ve kesin hesabı kabul etmek

“

Kural olarak tüm kanunlar anayasa mahkemesinin denetimine tabidir. Anayasa mahkemesinin denetimine tabi olma kuralının tek istisnası anayasanın 174. maddesinde yer alan İnkılap kanunlarıdır

“

Kural olarak Cumhurbaşkanı uygun bulmadığı kanunları geri gönderebilir. 1961 Anayasası Cumhurbaşkanınca geri gönderilemeyecek iki kanundan söz etmekte idi. Bunlar bütçe kanunu ile anayasanın değiştirilmesi hakkında kanunlar idi. 1982 Anayasası ise geri gönderilemeyecek tek kanun olarak BÜTÇE kanununu göstermektedir. O halde Anayasanın değiştirilmesine dair Kanunların geri gönderilebilmesi 1982 Anayasa'sının bir yeniliğidir.

“

Kural olarak Parlamento Kararları Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi değildir. Ancak:

İçtüzük yapma ve değiştirme, Milletvekili dokunulmazlığının kaldırılması ve Milletvekilliğinin düşürülmesi kararları her ne kadar parlamento kararı olsalar da Anayasa Mahkemesinin denetimine tabidirler.

Milletvekili dokunulmazlığının kaldırılması ve Milletvekilliğinin düşürülmesi kararlarına karşı dokunulmazlığı kaldırılan, üyeliği düşürülen milletvekili ya da bir başka milletvekili 7 gün içinde Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Mahkeme ise bu kararı 15 gün içinde sonuçlandırır.

“

Kanunla yapılması öngörülen işlemler hiçbir şekilde parlamento kararı biçiminde yapılamaz ancak parlamento kararı şeklinde yapılacağı belirtilen işlemler kural olarak kanun biçiminde yapılabilir. İstisnaları:

- İçtüzük yapma ve değiştirme
- Milletvekili dokunulmazlığının kaldırılması
- Milletvekilliğinin düşürülmesi

“

1982 Anayasasına göre TBMM tamamı seçimle gelen 600 milletvekilinden oluşan tek yapılı bir meclistir. Türkiye'de Uygulanan Seçim Sistemi: Nisbi Temsilin, % 7 ülke barajlı, D'hont sistemidir. Bizde her il bir 1 seçim çevresidir. Ancak 19'dan 35'e kadar olan illerin 2, 36 ve daha fazla olan iller 3 seçim çevresine bölünür. Fakat en çok 3 seçim çevresi oluşturulabilir. Kanun "seçim çevrelerini ve her seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısını saptama görevini Yüksek Seçim Kurulu'na" vermiştir. Nüfusuna bakılmaksızın öncelikle olarak her ile bir milletvekili tahsis edilir. Daha sonra nüfus esasına göre diğer milletvekillerinin sayısı belirlenir.

“

Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri beş yılda bir aynı günde yapılır. Süresi bir ten milletvekili yeniden seçilebilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının beşte üç çoğunluğu ile seçimlerin yenilenmesine karar verebilir. Bu halde Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır.

Cumhurbaşkanının seçimlerin yenilenmesine karar vermesi halinde Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır, Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde Cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir.

Seçimlerinin birlikte yenilenmesine karar verilen Meclisin ve Cumhurbaşkanının yetki ve görevleri, yeni Meclisin ve Cumhurbaşkanının göreve başlamasına kadar devam eder. Bu şekilde seçilen Meclis ve Cumhurbaşkanının görev süreleri de beş yıldır

“

TBMM üyeliklerinde boşalma olması durumunda sadece boşalan seçim çevrelerinde boşalan üyeliklerin doldurulması amacıyla yapılan seçime ara seçim adı verilir.

- Her seçim döneminde ancak bir kez yapılır ve TBMM Genel Seçiminden 30 ay geçmedikçe yapılamaz.

İstisnaları:

- TBMM üye tamsayısının %5'i boşaldığında
- Bir il veya seçim çevresinde üye kalmazsa
- TBMM Genel Seçimlerine 1 yıl kala yapılamaz.

İstisnaları:

- Bir il veya seçim çevresinde üye kalmazsa

TBMM üye tamsayısının %5'i boşaldığında 3 ay içinde ara seçim yapılmak zorundadır. Bir il veya seçim çevresinin TBMM' de temsilcisi kalmazsa boşalmayı takip eden 90 günden sonraki ilk pazar günü Araseçime gidilir.

“

Seçimlere ilişkin hükümler seçim kanunlarında yer almakta iken, Seçim kanunları "Temsilde Adalet" ve "Yönetimde İstikrar" ilkelerine göre düzenlenir.

Seçim kanunlarında yapılacak değişiklikler yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanamaz hükümleri doğrudan Anayasa' da yer almaktadır.

“

Seçimlerin yapılması savaş sebebiyle mümkün değilse TBMM parlamento kararıyla seçimleri 1 yıl süreyle geriye bırakabilir ve sebep ortadan kalkmışsa bu usul tekrarlanabilir.

“

Siyasi partiler önceden izin almaksızın kurulur. En az 30 kişi ile kurulurlar ve mecliste en az 20 kişi ile grup oluştururlar. Ticari faaliyette bulunamazlar. Temelli kapatılan bir parti başka bir ad altında kurulamaz. Yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan ve Türk uyruğunda olmayan gerçek veya tüzelkişilerden yardım alamazlar. Yabancı ülkelerde temsilcilik açabilirler.

“

Bir siyasi partinin kapatılmasına söz veya eylemleriyle neden olan kurucuları dahil üyeleri, Anayasa Mahkemesinin kapatmaya ilişkin kesin kararının Resmi Gazetede gerekçeli olarak yayımlanmasından başlayarak 5 yıl süreyle bir başka partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi ve denetçisi olamazlar. Siyasi partiler bu kişileri hiçbir suretle seçimlerde aday gösteremezler.

“

Siyasi partilerin mali denetimini Anayasa Mahkemesi yapmaktadır (Sayıştay'dan yardım alır) Anayasa Mahkemesinin bu denetim sonunda vereceği kararlar kesindir. Genel seçimlerde % 3 den fazla oy alan hazineinden yardım alır. Siyasi parti grupları meclis başkanlığı için aday gösteremezler.

“

Siyasi Partilerin Kapatılması Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının açacağı dava üzerine, Anayasa Mahkemesince kesin olarak karara bağlanır. Siyasi partiler tüzüklerini ihlal eder ya da suç sayılan faaliyetlerin odağı haline gelirlerse kapatılır. 2001 yılı değişikliğiyle Anayasa Mahkemesi siyasi partilere temelli kapatma yerine, dava konusu fiillerin ağırlığına göre ilgili siyasi partinin Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılmasına karar verebilir.

“

Siyasi Parti Üyesi Olamayanlar;

- Hakimler ve Savcılar
- Sayıştay dahil Yüksek Yargı Organlarının mensupları
- Kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri
- Yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri
- Silahlı Kuvvetler mensupları
- Yükseköğretim öncesi öğrencileridir.

“

Onsekiz yaşını dolduran her Türk milletvekili seçilebilir. En az ilkokul mezunu olmayanlar, kısıtlılar, **as-kerlikle ilişkisi olanlar**, kamu hizmetinden yasaklılar, taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis ile ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar; zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırmaya, Devlet sırlarını açığa vurma, terör eylemlerine katılma ve bu gibi eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle hüküm giymiş olanlar, affa uğramış olsalar bile milletvekili seçilemezler.

“

Hakimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanları, Yükseköğretim Kurulu üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri ve Silahlı Kuvvetler mensupları, görevlerinden çekilmedikçe, aday olamazlar ve milletvekili seçilemezler.

“

Milletvekili Sıfatıyla Kazanılma Anı, İl Seçim Kurulu tarafından milletvekili seçildiğine ilişkin tutanağın düzenlendiği andır. Seçim tutanaklarını kabul etmek ise Yüksek Seçim Kurulu'nun görevidir.

“

İstifa eden milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesi, istifanın geçerli olduğu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanınca tespit edildikten sonra, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca kararlaştırılır.

“

Milletvekilliğinin kesin hüküm giyme veya kısıtlanma halinde düşmesi, bu husustaki kesin mahkeme kararının Genel Kurula bildirilmesiyle olur.

“

Milletvekilliğiyle bağdaşmayan bir görev veya hizmeti sürdürmekte ısrar eden milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine, yetkili komisyonun bu durumu tespit eden raporu üzerine Genel Kurul gizli oyla karar verir.

Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içerisinde toplam beş birleşim günü katılmayan milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine, durumun Meclis Başkanlık Divanınca tespit edilmesi üzerine, Genel Kurulca üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyuyla karar verilebilir.

“

Partisinin kapatılmasına beyan veya eylemleriyle sebep olma hali 2010 yılı anayasa değişiklikleri ile milletvekilliğini düşüren bir hal olmaktan çıkarılmıştır

“

Milletvekillerinin MECLİS ÇALIŞMALARINDAKİ oy, söz ve düşüncelerinden ve bunları açığa vurmaktan sorumlu olmamalarına yasama sorumsuzluğu (mutlak dokunulmazlık) adı verilir. Sorumsuzluk mutlak niteliktedir. Bu mutlaklık kendini 3 noktada gösterir. Bunlar; Hem hukuk hem ceza davalarına karşı koruma sağlaması, TBMM tarafından kaldırılamaması ve sürekli olmasıdır.

Sorumsuzluk gereğince her ne kadar hukuk ve ceza davası açılmasa da milletvekillerine mecliste uyarı, kınama ve meclisten geçici olarak çıkarma olmak üzere 3 disiplin cezası verilebilmektedir.

“

Yasama dokunulmazlığı hükümlerince seçimlerden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen Milletvekili meclis kararı olmadıkça; tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılamaz. Ancak, ağır cezayı gerektiren suçüstü hali ve seçiminden önce soruşturmasına başlanılmış olmak kaydıyla Anayasa madde 14' de belirtilen durumlarda meclis kararına gerek yoktur.

“

Yasama dokunulmazlığı milletvekilini sadece ceza davalarına karşı korur, hukuk davalarına karşı korumaz. TBMM tarafından dokunulmazlığın kaldırılması özel bir çoğunluk gerektirmez, toplantıya katılanların salt çoğunluğunun açık oyu yeterlidir. Dokunulmazlık milletvekilini sadece milletvekilliği süresince korur yani geçici bir nitelik taşır. TBMM üyesi hakkında, seçiminden önce veya sonra verilmiş bir ceza hükmünün yerine getirilmesi milletvekilliği sıfatının sona ermesine bırakılır. Milletvekilliği süresince zamanaşımı işlemez. Dokunulmazlığı kaldırılan milletvekilinin milletvekilliği sona ermez. Milletvekilinin hangi suçtan ötürü dokunulmazlığı kaldırılırsa sadece o suçtan dolayı yargılaması yapılabilir. Dokunulmazlığı kaldırılıp yargılamasına başlanan milletvekilinin tekrardan seçilmesi hâlinde yargılamaya devam edilebilmesi için tekrar dokunulmazlığının kaldırılması gerekir. Siyasi parti gruplarında yasama dokunulmazlığının kaldırılması ile ilgili görüşme yapılamaz, karar alınamaz.

“

TBMM Başkanlık Divanı TBMM üyeleri arasından TBMM tarafından seçilir. TBMM Başkan adayları meclis üyeleri içinden meclisin toplandığı günden itibaren 5 gün içinde Başkanlık Divanına bildirilir. Başkan seçimi, aday gösterme süresinin bitiminden itibaren 5 gün içerisinde tamamlanır. Başkan seçilene kadar bu görevi TBMM'nin en yaşlı üyesi sürdürür.

“

Başkanlık divanı 1 Başkan, 4 başkanvekili, katip üyeler, idare amirlerinden oluşur. Başkanlık Divanı, Meclisteki Siyasi Parti Gruplarının üye sayısı oranında Divana katılmalarını sağlayacak şekilde kurulur. Siyasi parti grupları, TBMM Başkanlığı için aday gösteremezler. Başkanlık Divanı için bir yasama döneminde 2 kez seçim yapılır. İlk seçilenin görev süresi 2 yıl ikinci seçilenin görev süresi yasama dönemi bitinceye kadardır. Başkan hiçbir zaman, Başkanvekilleri yönettikleri oturumlarda oy kullanamazlar. Başkan ve başkanvekilleri üyesi oldukları siyasi parti veya parti grubunun Meclis içindeki ve dışındaki faaliyetlerine katılamazlar.

Başkan seçimi gizli oyla yapılır. İlk iki oylamada üye tamsayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır; dördüncü oylamada en fazla oy alan üye, Başkan seçilmiş olur.

Meclis başkanlığı seçiminin gizli oyla yapıldığına dikkat edilmelidir.

“

Meclis başkanının anayasada yer alan görev ve yetkileri; Meclis toplantılarına başkanlık etmek ve meclisi temsil etmek, Meclisi olağanüstü toplantıya çağırarak, Meclisin kolluk ve yönetim hizmetlerini yürütmek

“

Siyasi parti gruplarına tanınan yetkiler:

- Genel görüşme isteyebilir.
- Meclis araştırması isteyebilir.
- Kapalı oturum isteyebilir.
- TBMM'de en fazla üyeye sahip olan iki siyasi parti grubu Anayasa Mahkemesinde iptal davası açabilir.
- Meclis çalışmalarına ve komisyonlarına üye sayıları oranında katılırlar.
- Cumhurbaşkanlığına aday gösterebilirler.

“

Anayasaya göre siyasi parti gruplarının yasaklı olduğu işler:

- Yasama dokunulmazlığı ile ilgili görüşme yapılamaz ve karar alınamaz.
- Meclis başkanlığı için aday gösterilemez.

“

Usulüne göre yürürlüğe konulan uluslararası antlaşmalar kanun hükmündedir. Uluslararası antlaşmalar hakkında Anayasa'ya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. 2004 yılı değişikliğiyle Anayasa'nın 90. maddesinin son fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir. "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır.

Kural olarak milletlerarası antlaşmaların yürürlüğe girebilmesi için TBMM'nin onaylamayı bir şekli kanunla uygun bulması gerekmektedir. Ancak; Ekonomik, ticari ve teknik ilişkileri düzenleyen, süresi 1 yılı aşmayan, devlete mali yük getirmeyen, kişi haklarına ve Türklerin yabancı ülkelerdeki mülkiyet haklarına dokunmayan antlaşmalar yayımlanma ile yürürlüğe girer. Yani uygun bulma kanununa gerek yoktur.

“

Türkiye Büyük Millet Meclisi, her yıl Ekim ayının ilk günü kendiliğinden toplanır. Meclis, bir yasama yılında en çok üç ay tatil yapabilir; ara verme veya tatil sırasında, Cumhurbaşkanınca toplantıya çağrılır. Meclis Başkanı da doğrudan doğruya veya üyelerin beşte birinin yazılı istemi üzerine, Meclisi toplantıya çağırır.

“

Yazılı soru; yazılı olarak en geç onbeş gün içerisinde cevaplanmak üzere milletvekillerinin, Cumhurbaşkanlığı yardımcıları ve bakanlara yazılı olarak soru sormalarından ibarettir. Başka bir kaynaktan kolayca öğrenilmesi mümkün olan konular, tek amacı istişare sağlamak olan konular ve özel hayata ilişkin konular başkanlık tarafından reddedilir iken, görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisi'nde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz.

Genel görüşme, toplumu ve Devlet faaliyetlerini ilgilendiren belli bir konunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesidir.

Meclis araştırması, belli bir konuda bilgi edinmek için yapılan incelemeden ibarettir.

“

Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlar hakkında görevleri ile ilgili suç işledikleri iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir. Meclis, önergeyi en geç bir ay içinde görüşür ve üye tamsayısının beşte üçünün gizli oyuyla soruşturma açılmasına karar verebilir.

Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, Meclisteki siyasi partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her siyasi parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak onbeş kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır. Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu iki ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi halinde, komisyona bir aylık yeni ve kesin bir süre verilir.

Rapor Başkanlığa verildiği tarihten itibaren on gün içinde dağıtılır, dağıtımdan itibaren on gün içinde Genel Kurulda görüşülür. Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tam sayısının üçte ikisinin gizli oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir. Yüce Divan yargılaması üç ay içerisinde tamamlanır, bu sürede tamamlanamazsa bir defaya mahsus olmak üzere üç aylık ek süre verilir, yargılama bu sürede kesin olarak tamamlanır.

Bu kişilerin görevde bulundukları sürede, görevleriyle ilgili işledikleri iddia edilen suçlar bakımından, görevleri bittikten sonra da meclis soruşturması hükümleri uygulanır.

Yüce Divanda seçilmeye engel bir suçtan mahkûm edilen Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın görevi sona erer.

Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlar, görevleriyle ilgili olmayan suçlarda yasama dokunulmazlığına ilişkin hükümlerden yararlanır.

“

Anayasaya göre, yürütme yetkisi ve görevi cumhurbaşkanı tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir.

“

Anayasa’da yer alan yürütmenin düzenleyici işlemleri:

- Cumhurbaşkanlığı kararnamesi
- Yönetmelik

“

Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Kişi hakları ve ödevleriyle siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenemez. Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde kanun hükümleri uygulanır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.

Kararnameler, yayımdan sonraki bir tarih belirlenmemişse Resmi Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girer.

“

Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler.

Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzelkişilerinin; işbirliğine, yetki ve görev alanlarına ait hükümleri düzenleyen, Kamu personeline ait genel hükümleri kapsayan, Kamuyu ilgilendiren, Yönetmelikleri Resmi Gazete’de yayımlanır. Ancak, milli emniyet ve milli güvenlikle ilgili olan ve gizlilik derecesi taşıyan yönetmelikleri yayımlanmaz. Aksine bir hüküm yoksa Yayımlandığı gün yürürlüğe girerler. Tüm ülke düzeyinde uygulanacak yönetmeliklerin iptali Danıştay’dan, belli bir bölgede uygulanacak yönetmeliklerin iptali o bölgedeki idare mahkemesinden istenir.

“

Cumhurbaşkanı, kırk yaşını doldurmuş, yüksek öğrenim görmüş, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip, Türk vatandaşları arasından, doğrudan halk tarafından seçilir. Cumhurbaşkanının görev süresi beş yıldır. Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir. Cumhurbaşkanlığına, siyasi parti grupları, en son yapılan genel seçimlerde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini almış olan siyasi partiler ile en az yüz bin seçmen aday gösterebilir. Cumhurbaşkanı seçilen milletvekilinin Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.

Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması halinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. İkinci oylamaya tek adayın kalması halinde, bu oylama referandum şeklinde yapılır. Aday, geçerli oyların salt çoğunluğunu aldığı takdirde Cumhurbaşkanı seçilir. Oylamada, adayın geçerli oyların çoğunluğunu alamaması halinde sadece Cumhurbaşkanı seçimi yenilenir. Seçimlerin tamamlanamaması halinde yenisi göreve başlayınca kadar mevcut Cumhurbaşkanının görevi devam eder.

www.akdrue.com

“

Cumhurbaşkanı hakkında, bir suç işlediği iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir. Meclis, önergeyi en geç bir ay içinde görüşür ve üye tamsayısının beşte üçünün gizli oyuyla soruşturma açılmasına karar verebilir. Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, Meclisteki siyasî partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her siyasi parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak onbeş kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır. Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu iki ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu süreçte bitirilememesi halinde, komisyona bir aylık yeni ve kesin bir süre verilir.

Rapor Başkanlığa verildiği tarihten itibaren on gün içinde dağıtılır, dağıtımdan itibaren on gün içinde Genel Kurulda görüşülür. Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tam sayısının üçte ikisinin gizli oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir. Yüce Divan yargılaması üç ay içerisinde tamamlanır, bu süreçte tamamlanamazsa bir defaya mahsus olmak üzere üç aylık ek süre verilir, yargılama bu süreçte kesin olarak tamamlanır.

Hakkında soruşturma açılmasına karar verilen Cumhurbaşkanı seçim kararı alamaz.

Yüce Divanda seçilmeye engel bir suçtan mahkûm edilen Cumhurbaşkanının görevi sona erer.

Cumhurbaşkanının görevde bulunduğu süreçte işlediği iddia edilen suçlar için görevi bittikten sonra da bu madde hükmü uygulanır.

“

Cumhurbaşkanı, seçildikten sonra bir veya daha fazla Cumhurbaşkanı yardımcısı atayabilir.

Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması halinde kırk beş gün içinde Cumhurbaşkanı seçimi yapılır. Yenisi seçilene kadar en yaşlı Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cumhurbaşkanlığına vekâlet eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır. Genel seçime bir yıl ve daha az kalmışsa Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimi de Cumhurbaşkanı seçimi ile birlikte yenilenir. Genel seçime bir yıldan fazla kalmışsa seçilen Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi seçim tarihine kadar görevine devam eder. Kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı açısından bu süre dönemden sayılmaz. Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimlerinin yapılacağı tarihte her iki seçim birlikte yapılır.

Cumhurbaşkanının hastalık ve yurt dışına çıkma gibi sebeplerle geçici olarak görevinden ayrılması hallerinde, Cumhurbaşkanı tarafından görevlendirilen Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cumhurbaşkanına vekâlet eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır.

Cumhurbaşkanı yardımcılar ve bakanlar, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olanlar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanır ve görevden alınır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Cumhurbaşkanı yardımcısı ve bakan olarak atanırlarsa üyelikleri sona erer. Cumhurbaşkanı yardımcılar ve bakanlar, Cumhurbaşkanına karşı sorumludur.

“

Devlet Denetleme Kurulu; ilk kez 1982 Anayasası ile cumhurbaşkanlığına bağlı olarak düzenlenmiştir. Başkan ve üyeleri Cumhurbaşkanı tarafından seçilir. Kurul kanunda yazılı kurumlar üzerinde inceleme, araştırma, denetleme ve idari soruşturma yapma yetkisine sahiptir. Ancak dikkat edilmelidir ki yargı organları Devlet Denetleme Kurulunun denetleyebileceği kuruluşlar arasında yer almaz.

“

Savaş, savaşı gerektirecek bir durumun baş göstermesi, seferberlik, ayaklanma, vatan veya Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma, ülkenin ve milletin bölünmezliğini içten veya dıştan tehlikeye düşüren şiddet hareketlerinin yaygınlaşması, anayasal düzeni veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerinin ortaya çıkması, şiddet olayları nedeniyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması, tabii afet veya tehlikeli salgın hastalık yada ağır ekonomik bunalımın ortaya çıkması sebeplerinden birinin varlığı halinde cumhurbaşkanı tarafından süresi altı ayı geçmemek üzere olağanüstü hal ilan edilebilir. Bu süre Cumhurbaşkanının talebiyle TBMM tarafından her defasında dört ayı geçmemek üzere uzatılabilir.

Olağanüstü hallerde Cumhurbaşkanı, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, tüm temel hak ve hürriyetlere ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Kanun hükmündeki bu kararnameler Resmi Gazetede yayımlanır, aynı gün Meclis onayına sunulur. Savaş ve mücbir sebeplerle Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanamaması hariç olmak üzere; olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri üç ay içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülür ve karara bağlanır. Aksi halde olağanüstü hallerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi kendiliğinden yürürlükten kalkar.

“

Mahkemelerin bağımsızlığına ilişkin ilkeler:

- Hakimler görevlerinde bağımsızdırlar
- Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler.
- Hiçbir organ merci veya makam yargı yetkisinin kullanılması için mahkeme ve hakimlere emir ve talimat veremez, genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.
- Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.
- Yasama ve yürütme organları ile idare değiştirmeksizin ve geciktirmeksizin yargı organlarının kararlarına uymak zorundadır
- Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.